

адекватні рішення, що сприятимуть більш ефективному виконанню поставлених завдань, формуванню стресостійкості і зменшенню надзвичайних подій, зривів професійної діяльності серед особового складу органів внутрішніх справ.

Список використаних джерел

1. Василенко Е. В. Формирование профессионально-психологической устойчивости будущих сотрудников ОВД к экстремальным ситуациям: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Е. В. Василенко. – Ставрополь, 2008. – 229 с.

2. Бандурка О.М. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу органів внутрішніх справ України: наук.-практ. посіб. / О.М. Бандурка, В.С. Венедиктов, О.В. Тімченко, В.Є. Христенко. – Х.: НУВС, 2005. – 319 с.

3. Доценко В.В. Психологічні ресурси стресостійкості майбутніх правоохоронців. Право і безпека. 2017. Вип. 3. С. 14–20.

Бортнійчук Валерія Олександрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник: науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем психологічного
забезпечення та психофізіологічних досліджень
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук ***Малоголова О. О.***

ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Якщо фізичне тіло постійно знаходиться під тиском, то воно змінює свою форму, тобто деформується. Свідомість людини знаходиться також під постійним тиском, що сприяє її розвитку, чи навпаки її загибелі [4, с. 56]. Традиційно свідомість розглядається науковцями як найвища форма розвитку психіки, притаманна тільки людині, що виявляється в складних формах відображення світу, опосередкована суспільно-історичною діяльністю людей.

Однією із форм суспільної свідомості є правова свідомість. Центральним компонентом правосвідомості є ціннісне ставлення до права в цілому, до його норм та інститутів, до практики їх застосування й до власної правової поведінки з точки зору ефективності і справедливості основних елементів правового регулювання. Саме цей компонент забезпечує вплив правової свідомості на соціально значиму правовірну поведінку членів суспільства. Інколи в силу різних обставин в правосвідомості з'являються певні деформації, що проявляються у вигляді правового інфантилізму, правового ідеалізму, правовий дилетантизму, «переродження» правосвідомості, правового нігілізму,

правовий тоталітаризму, правового конформізму тощо [2, с. 25–28]. Кожна з таких деформацій містить загальні для всіх причини та умови, що сприяють спотворенню і деградації правосвідомості. До них можна віднести: соціально-політичні (нестабільність політичних інститутів, посилення корупції в державі, зневіра громадян у ефективності законних способів захисту своїх прав та інтересів), економічні (занепад ринкової економіки, зниження рівня життя серед населення, відсутність «стабільності»), культурні (спрощення духовних цінностей, маніпуляції людською свідомістю, духовний песимізм, культ насильства, жорстокості на екранах телебачення, у пресі, творах кіно- та відеопродукції) тощо. Саме такі зміни призводять до негативних наслідків, зокрема: втрати здатності до критичного мислення, зміни стереотипів життєвих принципів і поведінки, порушення правових норм та злочинної поведінки.

Одним з найефективніших способів попередження та подолання деформацій правосвідомості, формування правової культури є безперервне правове виховання громадян.

У вузькому розумінні такий спосіб можна розглядати як цілеспрямований повсякденний, систематичний вплив юридичної теорії та практики на свідомість людей з метою виховання в них відповідного рівня правової свідомості, культури та зразкової правомірної поведінки. У широкому розумінні – як вплив всіх правових чинників суспільного життя, в тому числі й правової системи на формування у індивідів і колективів людей певних правових якостей, які відповідають досягнутому в суспільстві рівню правової свідомості та правової культури.

Здійснення правового виховання в сучасній Україні з боку держави і громадських організацій слід реалізовувати за допомогою пропаганди законослухняної поведінки, агітації, реклами тощо. За їх допомогою можна здолати несприятливу тенденцію нашого суспільства, а саме: відсутність бажання, стимулів, прагнення у громадян володіти правовими знаннями і досягати належного рівня правової культури. Такі люди у повсякденному житті постійно порушують правові норми, виправдовуючи свою поведінку тим, що «так вчиняють усі!». Нажаль, сьогодні зневагу до норм права та моралі можна побачити в усіх сферах життя, притаманну різним верствам населення, при цьому велика частина громадян, вчиняючи правопорушення, навіть не замислюється над цим. Це виявляється в повсякчасних порушеннях правил дорожнього руху (з боку як водіїв, так і пішоходів), використанні нецензурної лайки в громадських місцях, зневажливому ставленні до інших громадян та інше. Таке поводження слугує негативним прикладом для дітей і молоді, формуючи у них негативні форми поведінки.

Отже, для поліпшення ситуації, що склалась необхідна цілеспрямована діяльність як державних органів, так і всієї громадськості. Дуже важливо, аби притягнення до відповідальності або моральне засудження було невідворотним і не залежало від посади,

соціального стану та інших «ознак» правопорушника. Тільки тоді такі заходи зможуть дати позитивний результат. [3, с. 330]. Значущу роль у цьому відіграють засоби масової інформації, діяльність яких має безпосередній вплив на формування поваги до права, правомірної поведінки особистості, правових стереотипів, поглядів, цінностей. Висвітлення актуальних тем політичного та правового життя сприяють правовій освіті громадян, розвитку правосвідомості особистості і суспільства в цілому.

Слід зазначити, що базисом правомірної поведінки і попередженням деформацій правосвідомості є морально-правові компоненти особистості. До них відносять: повагу до закону та законності, ставлення до них як до норм життя, що затверджують та захищають найвищі моральні цінності; високоморальне, вимогливе ставлення до себе, до власної поведінки у суспільстві, що характеризуються розумінням органічної єдності своїх прав і обов'язків; розвинені почуття гідності, честі та совісті, самоповаги, які не дозволяють здійснювати вчинки, що принижують особистість не тільки в очах інших, а й у своїх власних; повагу до правоохоронних органів, їх представників, безумовне виконання їх вимог та надання допомоги в укріпленні законності та правопорядку тощо [1, с. 199].

Таким чином, попередження виникнення, а також подолання деформацій правосвідомості слід здійснювати через правове виховання, реалізацію заходів на державному та індивідуальному рівнях, шляхом об'єднання загальних зусиль школи, вищих навчальних закладів, сім'ї, громадськості, засобів масової інформації, державних та правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Костицький М.В., Мойсеева О.Є., Тарарухін С.А., Юхновець Г.О. Юридична психологія: підручник / за ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсєєва. Київ: КНТ, 2007. 359 с.

2. Єрмоленко Д.О. Основні ознаки правової свідомості. Держава та регіони. Сер. Право. 2010. Вип. 3. С. 25–28.

3. Гетьман А. П., Герасіна Л. М., Данильян О. Г. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2010. 368 с.

4. Ткачук А. С. Деформації правосвідомості: їх сутність та наслідки. Актуальні проблеми політики. Одеса: 2011. № 43. С. 56–63.